

Handläggare
Helen Litzell
Telefon: 0850803374**Till**
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Kontorsyttrande över remiss av ”Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess”

Sammanfattning

Regeringen beslutade den 12 april 2018 att tillkalla en särskild utredare, en nationell samordnare, med uppdrag att främja samverkan mellan aktörerna i sjukskrivningsprocessen. Utredaren ger tio rekommendationer som syftar till att stärka stödet till individen och förbättra förutsättningarna för samverkan mellan sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessens aktörer.

Dessa fokuserar bland annat på tydliggörande av sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessens syfte, individens stöd vid återgång i arbete, tydligare samordning och samverkan mellan olika parter genom överenskommelser, förstärkt stöd till individen vid återgång i arbete samt bättre möjligheter att dela information och större krav på arbetsgivaren att ta kvalificerat stöd vid individens återgång. Målet med samordnarens uppdrag är att bidra till att motverka problem som kan uppstå till följd av det uppdelade ansvaret mellan aktörerna i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen.

Sammantaget är förvaltningen överlag positiv till utredningens intentioner och slutsatser. Förvaltningen anser dock att utredningen till viss del saknar arbetsgivarens perspektiv och vikten av övriga aktörers kunskap om arbetsgivaren och arbetsgivarens förutsättningar. Detta behöver kompletteras till förslaget att stärka drivkrafterna för arbetsgivaren med bland annat ett utökat kostnadsansvar och en redovisningsskyldighet

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning
StabenFagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

Bakgrund

Regeringen beslutade den 12 april 2018 att tillkalla en särskild utredare, en nationell samordnare, för att med individens och samhällets bästa i fokus främja samverkan mellan aktörerna i sjukskrivningsprocessen. Utredningens arbete ska ske i nära dialog med berörda myndigheter, Sveriges Kommuner och Regioner,

företrädare för hälso- och sjuk-vårdens huvudmän och för de som arbetar inom hälso- och sjukvården, relevanta rehabiliteringsaktörer såsom företagshälsovård, liksom företrädare för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer samt patient- och brukarorganisationer.

Samverkan ska ske i det enskilda fallet där stödet kan vara avgörande för individens möjligheter till återgång i arbete och när det kan ske på strukturell nivå där överenskommelser och gemensamma uppdrag är viktiga för att åstadkomma en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess.

När samverkan brister finns risk att individen inte ges tillräckligt stöd med konsekvenser för såväl individ som för samhälle.

Samordnaren har därför i uppdrag att:

- Analysera nuvarande förhållanden när det gäller samverkan mellan aktörerna i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen,
- följa upp nuvarande samverkan mellan aktörerna med fokus på konsekvenser för individen,
- se över hur det förebyggande arbetet och stödet för återgång i arbete utvecklas hos olika aktörer, t.ex. inom ramen för arbetsmarknadens parter avsiktsförklaringar,
- se över om regelverket är ändamålsenligt för att stödja individens återgång till hälsa och arbete,
- främja dialog för att skapa en smidigare process för individen från dag ett i ett sjukfall så att individen så tidigt som möjligt kan återfå hälsan och återgå i arbete,
- lämna författningsförslag om utredaren bedömer att det är nödvändigt

Målet med samordnarens uppdrag är att bidra till att motverka de problem som kan uppstå till följd av det uppdelade ansvaret.

Ärendets beredning

Utredningen ger tio rekommendationer som redovisas nedan och som syftar till att stärka stödet till individen och förbättra förutsättningarna för samverkan mellan sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessens aktörer. Fyra av dessa rekommendationer avser nya utredningar inom områden som identifierats som viktiga, men som till följd av sin komplexitet och omfattning inte varit möjliga att hantera inom ramen för denna utredning.

Sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessens syfte

Utredningen menar att det i dag saknas såväl en aktörsgemensam definition av sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen som en gemensam syn på vad processen syftar till. Bedömningen är att samsyn kring vad som avses med processen och vad den ska leda

till ger bättre förutsättningar för dialog och samverkan mellan aktörerna i processen.

Utredningens rekommendation är att sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen avser den process som börjar då individens arbetsförmåga blir nedsatt på grund av sjukdom och pågår till dess att individen återfått arbetsförmågan och därmed kan återgå i, eller söka arbete, eller då det konstaterats att arbetsförmågan inte kan återfås. Utredningen rekommenderar att sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessens syfte ska vara att individen ska återfå arbetsförmåga och därmed kunna återgå i, eller kunna söka, arbete.

Uppdrag att samverka för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess

Utredningens bedömning är att nuvarande lagar, förordningar och uppdrag som ges till myndigheter inte är tillräckliga för att de på eget initiativ ska samverka för att på bästa möjliga sätt stödja individen att återgå till arbete.

Utredningen rekommenderar därför att försäkringskassan, arbetsförmedlingen, socialstyrelsen, arbetsmiljöverket och myndigheten för arbetsmiljökunskap ges i uppdrag att säkerställa en för individen väl fungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess. Vidare rekommenderar utredningen att försäkringskassan ges uppdrag att samordna samverkan mellan aktörerna på en strukturell nivå.

En gemensam digital yta för planering i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen

För att en individ ska erbjudas bästa möjliga stöd är samordnade rehabiliterande insatser av stor betydelse. Dock är de juridiska frågorna ett hinder som behöver utredas vidare. Utredningen rekommenderar därför att förutsättningarna för en gemensam digital samarbetsyta för planering i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen ska utredas.

Bättre stöd till individer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen oavsett behov av att få rehabiliterande insatser samordnade

Sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen ställer krav på individen att själv administrera sin process. Individen ska blanda annat lämna relevant information och efter bästa förmåga medverka i åtgärder som underlättar återgång i arbete. Individen behöver, för att processen ska fungera, förmedla information mellan aktörer muntligt eller skriftligt, samt ansöka om förmåner i rätt tid och på rätt sätt.

Utredningens bedömning är att stöd att förmedla information och att ansöka om förmåner i rätt tid och på rätt sätt även ska ges till individer som inte får rehabiliterande insatser samordnade av försäkringskassan.

Utredningen rekommenderar att försäkringskassan ges i uppgift att, inom ramen för sitt ansvar i 30 kap. SFB, bistå försäkrade som är i behov av stöd i kontakter med andra aktörer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen.

Ökade drivkrafter och ökat stöd för arbetsgivares förebyggande insatser och arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete

För att det förebyggande arbetet och stödet för återgång i arbete ska stärkas föreslår utredningen att regeringens tidigare förslag, *Hälsoväxling för aktivare rehabilitering och omställning på arbetsplatserna*, bör övervägas på nytt och kompletteras med en utredning om redovisningsskyldighet av ekonomiska kostnader för ohälsa och sjukfrånvaro. Utredningen ska ge svar på hur en sådan redovisningsskyldighet kan utformas och om redovisningsskyldighet kan kompletteras (eller ersätta) regeringens tidigare förslag om hälsoväxling, *Konsultation av expert vid bedömning av arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete*.

Utredningens bedömning är att det arbetsplatsinriktade stödet för återgång i arbete behöver stärkas. Arbetsgivare har ansvaret för sådana insatser och ska ta hjälp av företagshälsovård eller annan expertresurs i de fall den egna kompetensen inte räcker till. Arbetsgivare konstateras ha låg kompetens inom området och uppskattas ta hjälp av företagshälsovård i 10–15 procent av fallen.

Utredningen rekommenderar därför att arbetsgivaren, när en plan för återgång i arbete tas fram, ska konsultera en expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering som stöd i en kvalificerad bedömning om vilka insatser som behöver genomföras på arbetsplatsen för att ge individen stöd att återgå i arbete. Arbetsgivarens skyldighet att konsultera en expertresurs bör regleras i 30 kap. 6 § SFB. Genom ökade krav på konsultation av expert förväntas fler stödjande insatser utformas med utgångspunkt i kunskap och erfarenhet.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning
Staben

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

En förvaltning av kunskapsområdet arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete

Kunskapsområdet *arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete* har stor betydelse för utformning av arbetsplatsinriktat stöd till individen. I dag finns ingen aktör med ansvar att samla in, sammanställa och sprida kunskap inom området.

Utredningens bedömning är att en aktör med sådant ansvar skulle öka möjligheterna för aktörerna i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen att använda sig av vetenskapligt förankrad kunskap om återgång i arbete. Därmed skulle stödet till individen stärkas.

Utredningen rekommenderar därför att Myndigheten för arbetsmiljökunskap ges i uppdrag att samla in, sammanställa och sprida kunskap om arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete.

Ett utvecklat samarbete mellan försäkringskassan och arbetsförmedlingen för att möta individers behov av stöd

Utredningen bedömer att nuvarande samverkan mellan försäkringskassan och arbetsförmedlingen inte i tillräckligt hög utsträckning tillgodoser de behov individer har av stöd för att kunna ta tillvara sin arbetsförmåga när de går från sjukförsäkringen till arbetsmarknaden.

Utredningen rekommenderar därför att försäkringskassan och arbetsförmedlingen vidareutvecklar sin samverkan. För det första behöver fler individer få stöd genom rehabiliteringssamverkan. För det andra behöver de individer som har nedsatt hälsa, men som av försäkringskassan bedöms ha arbetsförmåga och därmed inte längre har rätt till ersättning från sjukförsäkringen, få ett bättre stöd för att kunna tillvarata sin arbetsförmåga. För det tredje behöver alla individer som kommer från försäkringskassan till arbetsförmedlingen, få information om vilka krav de behöver uppfylla för att deras sjukpenning-grundande inkomst ska vara fortsatt skyddad. För det fjärde behöver aktuell information hos arbetsförmedlingen om en individs arbetsförmåga, vägas in i försäkringskassans bedömning om arbetsförmågans nedsättning när individen ansöker om sjukpenning.

Ett förbättrat stöd till individer som har medicinska begränsningar, som saknar sjukpenninggrundande inkomst och som uppbär försörjningsstöd

Utredningen bedömer att det finns en betydande risk för att individer som har arbetsoförmåga på grund av sjukdom, och som uppbär försörjningsstöd, inte får det stöd de behöver för att kunna återgå i arbete. Nuvarande ansvarsfördelning mellan socialtjänsten och försäkringskassan gör att det finns risk för att dessa individers behov av stöd att kunna återgå i, eller få, ett arbete inte identifieras. Ett stärkt stöd behöver tillse att individen får en bedömning av sin förmåga att delta i aktivitet eller att kunna söka arbete samt att insatser, vid behov, samordnas.

Utredningens bedömning är att socialtjänsten ska ges detta ansvar. Vidare rekommenderar utredningen att en ytterligare utredning ges i uppdrag att se över hur ett utökat ansvar ska kunna åläggas socialtjänsten gällande de individer som har medicinska begränsningar, saknar sjukpenninggrundande inkomst och uppbär försörjningsstöd.

Utbyte av medicinska uppgifter i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen bör utredas

Utbyte av medicinsk information är viktigt i individärenden, men också en fråga som ställer stora krav på samverkan och i vissa fall skapar problem i samverkan mellan aktörerna. Att lämna medicinska uppgifter kräver samverkan både för själva överföringen och för att komma överens om vilka uppgifter som ska lämnas och tar stora resurser i anspråk från hälso- och sjukvården.

Utredningen rekommenderar därför att det bör utredas hur hälso- och sjukvårdens lämnande av medicinska uppgifter inom ramen för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen kan underlättas.

Ärendet

Ärendet har beretts inom stabens HR-enhet.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på utredningens intention gällande ökad samverkan mellan aktörerna med fokus på konsekvenserna för individen. Det är angeläget att aktörernas olika uppdrag tydliggörs och går in i varandra så att inte individen fastnar mellan olika processer.

Vidare ser förvaltningen positivt på att försäkringskassan, arbetsförmedlingen, socialstyrelsen, arbetsmiljöverket och myndigheten för arbetsmiljökunskap ges i uppdrag att samverka för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess i syfte att stödja individen att återfå arbetsförmågan. Förvaltningen är även positiv till försäkringskassans uppdrag att samordna samverkan mellan aktörerna för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning
Staben

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

Förvaltningen är också positivt till att stödet för återgång i arbetet stärks med individen i fokus. Dock bedömer förvaltningen att det behövs ökad kunskap om arbetsgivarens uppdrag och

förutsättningar från myndigheternas sida för att på bästa sätt kunna stödja individens återgång till arbete.

Rekommendationen att utreda förutsättningarna för att dela den planering, de åtgärder och de beslut som rör en individs sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess, digitalt mellan aktörerna i processen är gynnsamt enligt förvaltningen.

Kunskapsområdet *arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete* har stor betydelse för utformning av arbetsplatsinriktat stöd till individen. I utredningen konstateras att det i dag inte finns någon aktör med ansvar att samla in, sammanställa och sprida kunskap inom området. Bedömningen är att en aktör med sådant ansvar skulle öka möjligheterna för aktörerna i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen att använda sig av vetenskapligt förankrad kunskap om återgång i arbete. Därmed skulle stödet till individen stärkas. Förvaltningens bedömning är att det är av yttersta vikt att arbetsgivaren finns med som en aktör i detta arbete.

Förvaltningen anser att ansvaret för en individs möjlighet att återgå i arbete till stor del åligger arbetsgivaren. Förvaltningen anser därför att utredningen till viss del saknar arbetsgivarens perspektiv och vikten av övriga aktörers kunskap om arbetsgivaren och arbetsgivarens förutsättningar. Detta behöver kompletteras till förslaget att stärka drivkrafterna för arbetsgivaren med bland annat ett utökat kostnadsansvar och en redovisningsskyldighet. Samarbete mellan myndigheterna och arbetsgivaren är avgörande för att lyckas med återgång till arbete.

Jonas Eliasson
tf.stadsdelsdirektör

Victoria Callenmark
Biträdande stadsdelsdirektör

Bilagor

1. Remiss av Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24) - (KS 2020/749)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jonas Eliasson, tf.stadsdelsdirektör	2020-06-26
Victoria Callenmark, bitr.stadsdelsdirektör	2020-06-26